

مرکز مدیریت حوزه های علمیه خواهران

مدرسه علمیه فاطمیه شهرستان دامغان

عنوان

بررسی ارتباط با جنس مخالف از دیدگاه اسلام

استاد راهنما:

مریم عبیری

پژوهشگر :

الهه شکوهی

زهرا سعیدی

منصوره پاکدل

تابستان ۱۳۹۵

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

چکیده

ارتباط به معنای پیوند و رابطه می‌باشد. ارتباط تنها به رابطه همجنسان محدود نمی‌شود بلکه بین دو جنس مخالف نیز ایجاد می‌شود. در دنیای امروز ارتباط بین مرد و زن بیگانه که از آن با عنوان محرم و نامحرم تعبیر می‌شود به دلیل مقتضیات عصر جدید بیشتر گردیده است و در پی آن، گسترش حضور زنان در عرصه‌ی جامعه، مسأله ارتباط سالم و صحیح میان زن و مرد، به عنوان یکی از بارزترین دغدغه‌های متشرعین مطرح شده است. در اسلام برای ارتباط محرم و نامحرم محدودیت و شرایط خاص تعیین شده است که اطلاق این دستورات عمومیت را در همه‌ی انواع ارتباطات بین این دو جنس مخالف را می‌رساند. اگر قواعد و اصول اسلام سرلوحه قرار گیرد الگوی مناسب در زمینه روابط محرم و نامحرم در جامعه ترویج می‌یابد. این نوشتار با موضوع بررسی ارتباط با جنس مخالف از دیدگاه اسلام با روشی توصیفی - تحلیلی به بیان انواع رابطه بین دو جنس مخالف و حدود و مبانی آن پرداخته شده است. پس از بیان دیدگاه‌های اسلامی در مورد ارتباط بین جنس مخالف، به پیامدهای این گونه ارتباط نیز اشاره گردیده شد.

واژگان کلیدی: ارتباط، جنس مخالف، محرم، نامحرم، اسلام.

فهرست مطالب

مقدمه ۱

بخش اول: کلیات و مفهوم شناسی

فصل اول: کلیات

تعریف و تبیین موضوع تحقیق ۵

پیشینه تحقیق ۵

سؤالات اصلی و فرعی تحقیق ۶

فرضیه تحقیق ۷

اهمیت و ضرورت تحقیق ۷

اهداف و فواید تحقیق ۷

روش تحقیق ۸

مشکلات و موانع تحقیق ۸

فصل دوم: مفهوم شناسی

۱. مفهوم محرم ۱۰

۱-۱. اقسام محارم ۱۰

۲. مفهوم نامحرم ۱۱

۳. مفهوم ارتباط ۱۱

۴. مفهوم دوست ۱۲

۵. مفهوم معاشرت ۱۲

۶. حدود روابط زن و مرد ۱۲

۶-۱. اعتدال ۱۴

۶-۲. حیا ۱۷

۶-۲-۱. حیا در آیات و روایات ۱۷

۷. مبانی فقهی متعلقات اصلی ارتباط ۱۹

۷-۱. نگاه ۱۹

۷-۲. مکالمه و گفتگو ۲۲

۳-۷. پوشش ۲۴

۴-۷. رفتار ۲۵

بخش دوم: باید و نبایدهای ارتباط با جنس مخالف در اسلام

فصل اول: اصول ارتباط با جنس مخالف از منظر اسلام

۱. پیش فرض ها ۲۸

۲. اصول ارتباط های انسانی ۲۹

۳. شرایط ارتباط دوستی با جنس مخالف ۳۳

۴. آداب ارتباط دوستی با جنس مخالف ۳۹

فصل دوم: ارتباط با جنس مخالف در آموزه های اسلام

مقدمه ۴۳

راه های روابط سالم ۴۳

دلیل نهی روابط با جنس مخالف از نظر اسلام ۴۸

پیامدهای رابطه با جنس مخالف ۴۹

نتیجه گیری ۵۵

پیشنهادهای ۵۶

منابع و مأخذ ۵۸

فراق آنها تبدیل به وصال گردد، حتماً به معنای خوشبختی تمام عیار خواهد بود؛ اما زهی تأسف و اندوه که همه بافته‌ها، رشته شده و راهی برای بازگشت و جبران، نمانده است.

این مسئله، مخصوص دختران نیست؛ بلکه پسران جوان و بی تجربه نیز در بسیاری از مواقع، گرفتار چنین دام‌هایی می‌شوند.

آنان با بی توجهی و بدون قصد ازدواج، به ورته‌ای گام می‌نهند که آن را سرشار از لذت و سرمستی می‌بینند؛ ولی بعد از مدتی، شرایطی پیش می‌آید که دختر، ناچار است بگوید: اگر با من ازدواج نکنی، آبرویت را می‌برم و همه چیز را فاش خواهم کرد.

در این شرایط، معمولاً پسرها چاره‌ای جز تن دادن به ازدواج ندارند؛ ازدواجی که از سر ترس و زبونی است؛ ازدواجی که در آن، طرف مقابل، هیچ یک از ملاک‌های یک همسر شایسته را ندارد. ما از این واقعه با عنوان، «به دام افتادگی» پسران تعبیر می‌کنیم که خوش‌بینانه‌ترین فرض قابل تصور، برای به دام افتادن آنان است؛ زیرا فرضی است که دوست دختر آنان، عضو باندهای منحرف و خطرناک و نیز مبتلا به بیماری‌های جنسی نباشد و فقط به خاطر حفظ منافع و آبروی خود، اقدام به وارد نمودن چنین فشاری نماید و در غیر این صورت، مسئله صورت‌های دیگری نیز پیدا خواهد کرد.

۵. افزایش هزینه زندگی؛

این مسئله گرچه به اهمیت ضررهای گذشته نیست، ولی ذکر آن، خالی از لطف نمی‌باشد؛ زیرا برای پسر و دختری که دانشجوی و محصل هستند و درآمد خاصی ندارند، خریدن هدیه‌های جشن تولد و رفتن به بعضی تفریح‌گاه‌ها، پرداخت قبض‌های تلفن همراه و دیگر هزینه‌ها، نوعی فشار روحی است که رفته رفته موجب از بین رفتن عزت نفس، خودباوری و نشاط روحی آنان می‌شود. اگر آنان چنین ارتباطی نداشتند، می‌توانستند به لباسی ساده‌تر و زندگی‌ای کم‌هزینه‌تر، اکتفا کنند.

نتیجه گیری

انسان دارای نیازمندی های روحی و جسمی بسیاری است و برای رسیدن به تکامل و آرامش باید به هر دو بعد مادی و معنوی خود پردازد؟ از طرفی دین اسلام دارای مجموعه قوانین کامل و جامعی است که به همه نیازمندی های انسان توجه نموده و در تعالیم خود، مصالح عمومی و سعادت دنیا و آخرت را مدنظر قرار داده است.

بر این اساس، اسلام برای پاس داری از حریم پاکی و جلوگیری از انحرافات، رعایت ضوابطی را در روابط دختر و پسر ضروری دانسته و آزادی مطلق و بدون حساب و دوستی ها و عشق بازی های مصطلح امروزی را ناپسند و مردود شمرده است. اسلام صحبت کردن زن و مرد را در موارد ضروری و در جریان رسیدگی به کارهای روزمره زندگی حرام ندانسته است؛ اما برای پیش گیری از پیامدهای سوء احتمالی، آنان را از این گونه روابط برحذر داشته است.

نقش اعتقادات مذهبی در میزان تمایل افراد به داشتن روابط دوستانه باجنس مخالف بسیار مؤثر است، به گونه ای که هرچه افراد دارای اعتقادات مذهبی قوی تری باشند، کمتر به سوی رابطه دوستانه باجنس مخالف می روند و در واقع این رابطه را خلاف مذهب و شریعت خود می داند، به هر صورت نباید نقش نیازهای عاطفی را در این مقوله نادیده گرفت، زیرا یکی از مهم ترین دلایل وانگیزه های افراد در برقراری این ارتباط نیاز عاطفی افراد به داشتن مونس و یاری از جنس مخالف است.

پیشنهادهای

موارد زیر در این زمینه پیشنهاد می‌شود:

- درپیش گرفتن جهت‌گیری فرهنگی و برنامه‌ای یگانه براساس آموزه‌های اسلام و واقعیت‌های جامعه در زمینه روابط با جنس مخالف.
- کارشناسان دینی، احکام مربوط به روابط نامحرم را به صورت ساده و شیوا بیان کنند. شایسته است به آیه‌ها و روایت‌ها و داستان‌های عبرت‌آموز هم اشاره شود که در تقویت پای‌بندی افراد به احکام شرعی و درک برخی حکمت‌های آن، مؤثر است.
- تغییر رویکرد ذهنی جوانان نسبت به دین، مثلاً تشکیل نشست‌های صمیمانه میان جوانان و عالمان دینی و پرسش و پاسخ
- بالا بردن سطح ایمان، آگاهی و تقوا در جوانان با دو ابزار تبشیر و انذار؛
- فرهنگ‌سازی، آموزش و تبلیغ احکام و اخلاق اسلامی در زمینه معاشرت‌های اجتماعی میان نامحرم؛
- شناخت جنبه‌های مختلف تهاجم فرهنگی غرب و درپیش گرفتن راه‌کارهای اصولی برای رویارویی با آن.
- فرهنگ‌سازی برای آسان‌سازی روابط مشروع و سالم میان دختران و پسران و آشنا کردن خانواده‌ها و جوانان با آزادی‌های اسلامی.
- با بررسی پرونده‌های طلاق و مانند آن، پی‌آمدهای منفی عشق‌های خیابانی یا اینترنتی که معمولاً به شکست می‌انجامد، گوشزد شود.
- برای تقویت هنجارها و حدود شرعی در روابط میان دختر و پسر و زن و مرد در برنامه‌های نمایشی یا نوع پوشش و رفتار مجریان زن و مانند آن نیز باید فرهنگ‌سازی شود؛ تا هنجارهای اسلامی با معرفی الگویی مناسب از بانوی مسلمان تقویت شود.
- به منظور نمایش الگویی شایسته از برخوردهای اجتماعی میان دختر و پسر نامحرم، داستان برخورد موسی جوان (ع) با دختران شعیب (ع) که در قرآن آمده است، می‌تواند موضوع مناسبی باشد یا پرداختن به زندگی زنان و مردان موفق و پارسا در گذشته و حال می‌تواند اثرگذار باشد.

➤ با برنامه‌های مستند و تحلیلی و حتی گفت‌وگو با برخی افراد در غرب می‌توان آن روی سکه رابطه‌های آزاد و بی‌بندوباری‌ها و اخلاق جنسی موجود در غرب و زیان‌های آن را به صورتی واقع‌بینانه، همراه با تحلیل‌های کارشناسانه، برای جوانان نشان داد تا از تأثیر منفی جذابیت‌های فرهنگ غرب در این زمینه، تا اندازه‌ای در امان بمانند.

منابع و مأخذ

*قرآن کریم.

*نهج البلاغه .

۱. انوری، حسن، فرهنگ سخن، تهران، انتشارات سخن، ۱۳۸۱
۲. اون هارجی، کریستین: «مهارت های اجتماعی در ارتباطات میان فردی»، ترجمه: بیکی و فیروزبخت، انتشارات رشد، تهران، ۱۳۷۷.
۳. حویزی، عبدعلی بن جمعه، نورالثقلین، چ دوم، قم: دارالکتب العلمیه، بی تا.
۴. خویی، سید ابوالقاسم، مستند العروة الوثقی، بی جا: منشورات دارالعلم، بی تا.
۵. خمینی، روح اله، تحریر الوسیله، بی جا: مطبوعات دارالعلم، چ ۹، ۱۳۸۰.
۶. صدر، سید محمد باقر، بحوث فی علم الاصول، قم: مجمع العلمی للشهید الصدر، ۱۴۰۵.
۷. —، —، دروس فی علم الاصول، بیروت: دارالکتاب اللبنانی، ۱۹۸۰.
۸. طباطبایی، سید محمد حسین، تفسیر المیزان، چ سوم، بی جا: کانون انتشارات محمدی، ۱۳۶۳.
۹. —، —، —، قم: انتشارات اسلامی، ۱۳۶۸.
۱۰. قمی، شیخ عباس، سفینه البحار، ج ۲، قم: اسوه، بی تا.
۱۱. —، علی بن ابراهیم، تفسیر قمی، بی جا: مکتبه المهدی، ۱۳۷۸.
۱۲. کلینی، محمد بن یعقوب، کافی، ج ۱، چ پنجم، قم: دارالکتب الاسلامیه، ۱۳۶۳.
۱۳. مجموعه مقالات دفاع از حقوق زنان، تدوین دفتر مطالعات و تحقیقات زنان، قم: طه، ۱۳۸۰، صص ۶۰-۷۲.
۱۴. مطهری، مرتضی، مجموعه آثار، چ دوم، تهران: صدرا، ۱۳۷۹.
۱۵. معین، محمد، فرهنگ فارسی معین، تهران: امیرکبیر، ۱۳۶۴.
۱۶. مکارم شیرازی، ناصر، تفسیر نمونه، چ پنجم، قم: دارالکتب الاسلامیه، ۱۳۶۸.
۱۷. یزدی، سید محمد کاظم، عروة الوثقی، بی جا: بی نا، بی تا.

مقاله

۱۸. نیکزاد، عباس، روابط زن و مرد از دیدگاه اسلام، فصلنامه مطالعات راهبردی زنان - شماره ۲۵ - پاییز ۸۳